GYURÁCZ FERENC:

Előszó

BÖRÖCZKI MIHÁLY: ***Jégvirágok*** című verseskötetéhez
(Szombathely, 2009)

Az embernek az a benyomása, hogy a legutóbbi évtizedek a rombolás koraként vonulnak be a magyar irodalom történetébe. Tollforgatóink legsikeresebbnek tekintett része a történelmi csalódások ürügye alatt lemondott az irodalom legszebb hivatásáról – lényegében arról, hogy az irodalom a másik ember, a közösség életét segítse. Azok az írók, költők, akik nem azonosultak ezzel a destruktív fordulattal, s nem elégítette ki őket a nyelvi köldöknézés, valamiképpen másodrendű helyzetbe kerültek még akkor is, ha közülük néhányan ma is ott vannak az irodalmi közélet látható ormain. Az irodalmunk sokszázados hagyományához hűséges, vagy egyszerűen csak az ép valóságérzékükről és közösségi tudatukról semmilyen divat kedvéért lemondani nem kívánó szerzők sokasága viszont árnyékban maradt, fejlődéséhez nem kapta meg a szükséges segítséget a korszellemtől, sőt, ez utóbbi éppenséggel visszanyeste művelődésüket és alkotói fejlődésüket. Különösen, ha életük körülményei és színterei is távol estek az inspiráló központoktól.

Az 1946-ban született, Szombathelyen élő, „civilben" (immár nyugdíjas) vasúti mérnök, Böröczki Mihály markáns tehetsége nyilvánvaló volt mindazok számára, akik megismerkedtek vele ifjonti indulásakor. Oldott, többnyire jambikus versbeszéd, könnyed rímelés, az egyszerű, határozott érzések keresetlen megszólaltatásának értékes adottsága, férfias hangütés, otthonos magyarság-érzés, szociális érzék és talán némi (a hatvanas évek plebejus lírájára hajazó) vulgarizmus voltak többek között azok a jellemzői, amelyek mindmáig megmaradtak. Bizonyos tematikai folytonosság is megfigyelhető, s általában is elmondható, hogy e líra nemigen írt le „fejlődési ívet" az évtizedek alatt, ámde a körülmények ismeretében az is nagy öröm, hogy újabban is buzognak ihlető forrásai, amelyek most, íme, a költő negyedik önálló kötetében tárgyiasultak.

Az érett kor költészete nagyon gyakran: a gyermekkor költészete. E kötetnek már a címadó verse is a rég letűnt falusi tündérvilágba visz, melynek rusztikus Atlantisza gyakrabban és elevenebb színekkel merül föl az évtizedek mélyéről, mint az élet újabb színterei. A XX. század közepének mélyszegény vidéki világa sok tekintetben közelebb állt a középkori vagy ókori faluhoz, mint a mai technicizált, de otthonosságát vesztett világunkhoz. Akiknek vannak emlékeink róla, bizonyosan nagyobb beleérzéssel olvassuk, de mások is értékelhetik a Böröczki Mihály verseiből szinte kaleidoszkóp-szerűen kielevenedő szociografikus életképeket (pl. *A stoppolókörte, Apám borotválkozása*) és néprajzi-társadalomtörténeti rekvizítumokat *(*pl. *Kukoricakévék, Demizson, Dózni, Tragacs, Apám viharkabátja stb.),* vagy éppen a szabályos etnográfiai leírásként is megálló emlékidézéseket (pl. *Kukoricafosztás, Vermelés, Libatömés, Libamellesztés*). A kenyérre megszegése előtt keresztet „író", de írástudatlan nagyapa létbeli otthon-léte ugyanúgy iránya lehet a költői és olvasói nosztalgiának, mint a sokszor banalitásként fölvetődő, környezetjellemző tárgyak vagy lények egyike-másika (a szalmakazaltól a lapulevélig). Ha a visszatekintő versek képi világa nem is mindig formáz szilárdan egységes szerkezetet, ha a jambikus iramlás gyönyöre néha elragadja is („Ha dalt iramlok, híja van az észnek" – vallja be e mámort a *Csillagvonulás*-ban), a műkedvelők üres pátosza mindig távol marad tőle, ihlete sosem légből-kapott.

A köznapi fájdalmak-örömek, a futó hangulatok versbe-emelése mellett előfordul valami proletáros hetyke keserv, mely József Attilát juttatja eszünkbe, miként a szerelmes,

egyszerű dalok is, bár ezekben nem a hiány az úr, mint Attilánál. Az immár tág perspektívát nyújtó saját életút értelmezése a kötet vége felé egy-két elgondolkodtató verset eredményez, s még rokonszenvesebbé teszi ezt a nem éppen bonyolult, hanem emberi és közvetlen lírai világot:

Kikristályosodik a pillanat,
a légzés elmegy, ott maradsz magad,
az ösztönöd még vissza-visszatáncol
az óriásira duzzadt világból,
de nincs fogódzó, elhagyod erődet,
hogy idemaradásodat legyőzzed,
hisz messze látsz már, irgalmatlan messze,
két latorra, s a középső keresztre,
s mint szétszakított út végén a vándor,
kitántorogsz a megpördült világból.

(Útszakadás)

Gyurácz Ferenc